

בעזהשית"ש עמ"י עש"ו

סעודה שלישית פרשת נשא שבת אחר שבועות

יו"ט שני ש"ג

פעיה"ק ירושלים תובב"א

מאמר נשא את ראש בני גרשון

א

הקדמת דקדוקי הפסוקים. והפליאה במאמר הצדיקים שנערך בחג השבועות לכפול המתן תורה בשבת
שלאחר שבועות שהיא "נאך א שבועות"

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר.

נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשֹׁן גַּם הֵם, לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם.

כבר נעמדו המפרשים בלשון "גם הם", מה בא לרבווי, וסגי לכאורא באשר יאמר נשא את ראש בני גרשון
וגו'.

גם יש להבין עצם הקדמת נשיאות ראש האמורה בהם, מה באה ללמד. כי עיקר כוונת הכתוב היא למינוי
עבודתם במשא המשכן וצ"ב.

ידוע מאמר הצדיקים על שבת שאחר [נאך] שבועות, שהיא "שבת נאך א שבועות". כלומר, שחג
השבועות חוזר פעם שנית בשבת קודש שלאחריו, שיש בה עוד זמן מחודש של מתן תורתנו. ובפרט כאשר
מחובר השבת קודש עם חג השבועות שבודאי יש בה מקדושת הרגל, שמתחברים תריויהו לבחינת
קדושה אחת.

ודברי הצדיקים נ"ע עריכים ביאור, על מה ולמה נערך לנו עוד חג שבועות נוסף, מאחר שכבר ניתנה תורה
ביום המיועד בזמן מתן תורתנו. וחזו"ן גם כן שלא אמרו כזאת הצדיקים בשאר ימים טובים, שתהי' השבת
שלאחר הפסח נאך א פסח, ושבת שלאחר סוכות נאך א סוכות, ודיקא בחג השבועות מצינו מאמר הלז
כמובא בהרבה ספרי חסידות.

וכנראה מד"ק שבזה החג נחסרה עוד בחינה אחרת של "מתן תורתנו", שלא היתה יכולה להינתן לישראל ביום הגדול והנעלה שבחג המקודש, וצריכה ע"כ ליחלק לעצמה בחג שבועות נוסף בפני עצמו מיוחד לזו הנתינה.

והשתא שומה עלינו לדעת ולהבין, מה היא אותה בחינה המיוחדת של מתן תורה שנערך עבודה נאך א שבועות, וכיצד זה נזכה לקבלה כראוי בהאי יומא של שבועות השני. וגם אינו מובן למה הוכרחה זו הבחינה ליחלק לעצמה בחג שבועות נוסף מיוחד עבודה, ולא תוכל להיכלל בכללות נתינת תורה לישראל. וכשאר ימים טובים שניתנת ביום החג כל בחינת ההשפעות הנצרכות לבוא לעולם בזה הזמן בשלמות הגמור ולא נחסר מהם כלום, ולא נצרכו ליחלק בזה, ובמה נשתנה אפוא חג השבועות בכך משאר ימים טובים.

נמצא זה המאמר מוקשה מכל צד ואין שורשו מובן, על מה ולמה הוא בא, וצ"ב בכ"ז באה"ט בעזה"י.

ב

השפעת חג השבועות מתחדשת מדי שנה בשנה לתת תורה לישראל בכל בחינותיה, וצריך לעצור בעצמו ולשמור מהשפעת החג ה' לכל ימות השנה

והנראה הנה כבר נתבאר בליל התקדש חג, גודל מעלתם וקדושתם של ישראל במעמד הנשגב בהר סיני. שעליהם הוא אומר (תהלים פב, ו) "אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אֲתֶם, וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כָּלְכֶם", שנתעלו למדרגה גבוהה כמלאכי השרת.

וכאשר ביארנו בזה, שהתבטלו עצמם כל כך באמירת קבלתם "נעשה ונשמע" בביטול היש בתכלית. עד שנתבטלה מהם מכח הביטול כל זוהמת הגוף העכור והקליפה הגשמית שחדרה בעטיו של נחש. וכדאיתא בש"ס (ע"ז דף כב ע"ב שבת דף קמו ע"א) שבמעד הר סיני "פסקה זוהמתו".

ועד כדי כך הגדילו חכמינו ז"ל מעלת הקדמת נעשה לנשמע, שנראה שהיו משתמשים אז ברזי עולם של מלאכי השרת. כדאמרינן בשבת (דף פח ע"א); "דרש רבי סימאי, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכו'". אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו, דכתיב (תהלים קג) 'ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו, לשמוע בקול דברו', ברישא עושי והדר לשמוע" ע"כ.

איברא מאידך אמרינן התם (ריש העמוד) בפסוק (שמות יט); "ויתעבו בתחתית ההר. אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית. ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם".

והנה כבר נעמדו התוספות על אתר במהות זו הכפייה וסיבתה. וזה לשונם; "ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע. שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה, שיצאתה נשמתן" עכ"ל.

ולולי שתירצו התוספות כן אין הדבר מובן כלל, במדרגה נפלאה שכזו שהגיעו ישראל באותו מעמד לשיא השלמות, וביטלו עצמם מכל וכל, והיו דבוקים באלקים חיים ממש לפנים ממחיצת מלאכי השרת. כיצד יתכן לחשוש שיחזרו בהם מכל זאת כאשר יראו האש הגדולה אתמהא. ואף כי יצאתה נשמתן, הלא בודאי היו עומדים מוכנים הכן למסירת הנפש בשמחה לרצונו ית"ש. שזהו יסודו של רז של מלאכה"ש בנעשה ונשמע, מסי"נ בפשיטות. ולמה נצרך עוד לכופס בכפיית ההר על כך וע"ע.

אכן חג השבועות "זמן מתן תורתנו", מתחדש בו נתינת תורה לישראל מדי שנה בשנה, עם כל הבחינות והאופנים שהיו באותה העת כשמנ"ת בליל החג [עי' בספה"ק בנייש"ש מאמרי חודש סיון ד, ד].

וכאשר מבאר זקני הק' זצלה"ה בתולדות אדם קדישא, טעם שנקראים "שלש רגלים", מלשון רגליים. שאלו הימים טובים רגלי השנה הם, שכל השנה נשענת עליהם וניזונה מהשפעת קדושתם. וכל רגל יש בו בחינת ההשפעה המיוחדת אליו. וזל"ק (חנוכה ליל ח); "שלשה רגלים, [מלשון רגל ובסיס] שעל ידי הרגלים נתקדש השנה, כמו שאנו אומרים 'מקדש ישראל והזמנים'. וכמו ששמעתי מהה"צ מוהר"י זצ"ל מווארקא, בגד, על ידי שמטילים בו ציצית, נקרא כל הבגד בגד של ציצית. וכן בית ומזוזה, על ידי המזוזה נקרא הבית בית של מזוזה עד כאן לשונו וכו' עכלה"ק.

וכגון חג הפסח משפיע בשנה כח "יציאת מצרים", שמכוחו יכול איש ישראל לחלץ עצמו מן הטומאה והקליפה הקשה. כאשר בו נשפעה הוצאתם והפרשתם של ישראל ממ"ט שערי טומאה שהיו שקועים בה, נתייסדה בזה אפשרות החילוץ מכל מיצר טומאה ועבירה שלא יהי' בה האדם. שתמיד יכול העדיק להעלותו מעומק השאול, כאשר הוציא והעלה מרע"ה את ישראל מדיוטא התחתונה ושפל המדרגה שהיו בה. ולפיכך חוזר חג הפסח ונחוג מדי שנה בשנה, שאם ירצה האדם להעלות נשמתו הטהורה משביה ולהתנתק ממוסרות התאוה והסט"א המושל בו, וכל מכח השפעת זה החג לנתק עצמו מהם. – שכן אם אינו רוצה בזה ואינו מחפש הדרך לצאת מזוהמתו, בודאי לא יוכל לצאת. כאשר אף במצרים באותה עת אלו שלא חפצו לצאת משם לא עלו, ואחד מחמישים בלבד עלו כידוע. – נמצאת עיקר השפעת חג הפסח הוא יותר בסור מרע.

ורגל של חג השבועות הוא בעשה טוב, ומחזיק השפעת כל השנה כולה, להתעלות בתורה"ק ועבודתו ית' בדבקות אלקים בלב ונפש חפצה. שממנו יסוד השפעת התגדלות האדם בתוירא"ש לכל ימות השנה כולם.

וכפי ששמעתי משמו של חוד כ"ק אאמו"ר זצלה"ה שהגיד פירוש מה שנקרא החג הזה במ"א בתוה"ק "חג העצרת", שצריך מהחג הזה לעצור בעצמו לאגור ולאסוף מקדושתו על פני משך כל ימות השנה. ולא

רק שבימי החג יתנהג בקדושת היום הראויה, אלא יעצור בתוכו כל השפעת הקדושה שתלווהו ותסייעהו להמשיך בה אף למשך ימי החול הבאים לאחר החג.

ג

העליה הנכונה וקנין של אמת בהילוך המדרגות בעבודת השי"ת, מוכרח להילוות בנפילות והתמודדויות קשים כנגד ייסורים ועגמ"נ והפרעות

אולם נראה שאילו באמת היתה תורה ניתנת בלא שום כפייה, רק לפי המדרגה של נעשה ונשמע. לא הי' שייך לדורות הבאים ובהתחדשות המ"ת מדי שנה להתקיים, כי אם בזו המדרגה והבחינה שניתנה בתחילה. וכשם שמתחילת נתינתה היתה בזה האופן הנעלה כמלאכי השרת ויותר מהם. כן רק בבחינה הלזו היתה תורה יכולה להינתן לישראל.

אך באמת יודעים אנו היטב, שלא כל העתים שווים לטובה, כי לפעמים שולחים לו קשיים מן השמים שלא יוכל להתעלות בתוה"ק, ולפעמים טרוד ומופרע הוא מהרבה חבילין דמעיקין, ולא לעולם חוסן לאחוז במדרגה הגבוהה והנאצלה של "נעשה ונשמע". שלצורך התעלות האדם וקנין המעלה בנפשו באמת צריך לפעמים ליפול ממדרגתו, כדי שכשיתייגע לשוב למדרגתו הראשונה יקנה בה קנין של אמת בנפשו.

וכאשר אמר מרן הבעש"ט זק"ק זיע"א פירוש הכתוב (תהלים כג, ד) "גַם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיַּא עֲלֻמּוֹת, לֹא אֵירָא רָע כִּי אֶתָּה עִמָּדִי". שלפעמים דוקא מתוך שאתה עמדי ומלמדו לאדם להתקרב לה' כראוי, צריך הוא להלוך לפעמים אף בגיא עלמות.

והמשיל על כך המשל הנודע מן התינוק שמלמדים אותו ללכת, שכידוע תכונת ההליכה הנכונה ברגליים, היא מן המידות שצריך לרוכשה וללמד עצמו ללכת. ולא נולד האדם עם זו התכונה מעצמו, כאשר מצינו אצל כמה חיות שמיד כשנולדים יכולים ללכת ברגליהם. כי לטובת חשיבות התבגרותו הפרטית וזקיפת קומת אדם העומד על רגליו, עדיף הוא לו כשקונה תכונת הילוכו ודומיה מעצמו. וכידוע שלפעמים מתוך כמה מיני מחלות אפשר לאבד חלילה תכונת ההילוך הי"ו, וצריך ללמד לעצמו מתחילה את תכונת ההליכה כמו בילד פעוט, ולפעמים נצרך לזה תרגילי פיזיותרפיה קשים, כי נעלמה מרגליו זו התכונה שהתרגלו אליהם במשך שנים רבות. ועל כך מודים אנו ומהללים להשי"ת מדי יום ביומו בברכת "המכין מעדיו גבר", על מה שישנה את תכונת ההליכה ברגליו, והכין השי"ת מצעדיו להיותו "גבר" גדול והולך מעצמו.

ובזה המשיל הבעש"ט זק"ק מצורת הלימוד שלמד התינוק ללכת. שכידוע התקדמות רכישת זו התכונה היא בשלבים, ולא בבת אחת יודע הוא ללכת לבדו על רגליו. כי מתחילה מחזיקים אותו בשתי ידיו מימין ומשמאל ומוליכים אותו כך צעדים ספורים להראותו עצם המושג והאפשרות שיש הליכה ברגליים. ועדיין אם ימשיך תמיד להתהלך רק כשמחזיקים ותומכים בו, לא יתרגל בהליכה כי אם בתמיכה ועזרה בלבד.

ולצורך התקדמותו בהליכה שיידע ללכת לבדו, מוכרחים לעזבו מעט, שינסה להתקדם צעד אחד או שניים לבדו, ושוב תופסים אותו מיד בידי ותומכים בו בצעדים הבאים, ושוב עוזבים אותו לכמה צעדים יותר שיעשה לבדו, וחוזר חלילה, ובכל פעם מוסיפים ומתרחקים ממנו עוד כמה צעדים, שיצטרך לפסוע לבדו.

והנה לא אחת יקרה תוך כדי רכישת התכונה ולימודי תרגילים הללו, שיפול התינוק וימער, ואולי אף יקבל מכה בחביטתו ויבכה קצת וכו'. ולכל זאת מודעים הוריו ואוהביו, ואעפ"כ אינם נמנעים מללמדו זאת, ומכינים אותו לזה שאולי הוא יפול ויקבל מכה כו', ואין להתיירא מזה, כי מבינים שהוא לטובת התפתחותו והתבגרות נפשו ושכלו. עד שלאחר כל התרגילים הללו ירכוש לעצמו תכונת ההליכה כל תינוק לפי חריפות שכלו וחוסן נפשו וכו'.

והנה לו יצויר שמרוב פחדו של התינוק שמא יפול ויחבט, לא יחפוץ להתקדם אף לא צעד אחד לבדו, ואם יעזבוהו יתיישב מיד לארץ ולא יאבה ללכת כי אם בתמיכתם של הוריו. הרי שסופו של זה התינוק יהי' רע ומר, שלא ירכוש תכונת ההליכה משלם לעולם, ויתרגלו רגליו ונפשו, שאינו יכול ללכת כי אם בתמיכה ועזרה רח"ל. וע"כ מתוך אהבתם ומסירותם של הוריו אליו, עוזבים אותו על כרחו לבד, כדי שיהי' מוכרח לעשות כמה צעדים בעצמו, אף שיפול בקצת מהם. כדי שעי"ז יתרגל לתכונת ההליכה הנכונה על רגלו כאדם בפנ"ע.

כן הדבר ממש בתהלוכו של אדם עם אלקיו, והתעלות נשמתו מדרגה לדרגה. כמשא"כ (תהלים מח) "הוא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוֹת", מלשון עולל ויונק שינהגנו בעולם כמו שמלמדים העולל ללכת. ולכן מתחילה מוכרח האדם לעזרה וסייעתא בכל צעד והתקדמות שלו בתורה ועבודה. ואינו יכול ללא זו הדחיפה ועידוד התמיכה להתעלות לבדו. אך לצורך קנין נפשו ונשמתו שיהיו קנויים ומונחלים במציאות מהותו, נצרך השי"ת לעזוב אותו לפעמים, ולקחת ממנו התמיכה והסייעתא המיוחדת מן השמים, ואז נופל האדם ממדרגתו, ומתוך כך באים המצבים של המשברים והירידות ונפילות בעבודת השי"ת. כדי ללמדו נאמנה להתמודדות עצמית ולהילחם כנגד הקשיים כדי שכשיצליח במלחמתו זו יהי' הקנין שלו וברשותו באמת, שזכה בו בעמלו ושבירתו, ולא כמתנה מן השמיים.

וע"ז אמר דהמע"ה "גם כי אלך בגיא צלמות" – על אף היות האדם בייסורים וקשיים גדולים של "גיא צלמות" רח"ל – "לא אירא רע", עדיין לא יתיירא מן הרע הזה. שהוא לטובתו בלבד, ומעיד בו הכתוב "כי אתה עמדי", כמו החורים העומדים בעידו של התינוק אף כשעזבוהו לבדו, לראות מה נצרך לו וכו'. כן השי"ת כל העת עם האדם אף בנפילותיו בגיא צלמות ובעיתותי הירידה והנפילה וכו'.

ובזה פירש כ"ק אאמו"ר זעקללה"ה פסוקי פרשא דידן "נשא את ראש" – לפעמים יש זמני גדלות דמוחין בהם זוכה האדם לנשיאות ראש וזקיפת קומה והצלחה בעבודת השי"ת ותורתו וכו'. אך מאידך יש גם זמנים של "בני גרשון", המגורשים ומטולטלים מן הקדושה בכמה מיני נסיונות שווא ומדוחים וכו'. ומעיד הכתוב "גם הם", ללמדך שאף הם נשיאות ראש יש בהם, גם עיתותי הבני גרשון באים כדי לישא את ראשם, ולהעלותם למדרגתם הנכונה באמת. מתוך שיתמודדו ויילחמו כנגד הקשיים ירכשו במהות נפשם

המדרגות הללו. כאשר יתנו אל ליבם "למשפחותם ולבית אבותם", שיראו רום מעלת אבורה"ק שהגיעו למדרגתם וזכו למה שזכו בזכות עומדם בעוז ותעצומות בנסיונות וקשיי החיים.

ובזה פירש נקודת החילוק שבין נח לאברהם, דאיתא ברש"י ז"ל (בראשית ו, ט); "את האלה ים התהלך נח – ובאברהם הוא אומר (שם יז, א) התהלך לפני, (כד, מ) אשר התהלכתי לפניו. נח היה צריך סעד לתומכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בעדקו מאליו" ע"כ.

והאי טעמא נעשה אברהם לאב לישראל, שזהו כל יסודם של האבות לישראל, שמכוחם ועבודתם מחזיקים כל ישראל אחריהם בתומ"צ, לפי שהם עמדו בנסיונות קשים ומרים במסי"נ, עד שנתעצמו במאד במדרגתם בקדושה באמת, ויכולים כל בית ישראל להישען עליהם. וכמאמרו הנודע של מרן המהרש"ל מלענשטנע זי"ע, הסתכלתי בשבעה רועים, עד שעמדו על מעמדם, כמה עינויים וייסורים ורדיפות קשות עברו ולחמו עם הכל בחירוף ועוז נפש.

וזל"ק בסה"ט חלקת יהושע פרשא דידן (דף יח ע"ב טו"ב ד"ה נשא בתוה"ד) אחר שהביא מאמר הבעש"ק חק' הנ"ל; "וזה [בני גרשון גם הם] לבית אבותם, אף שמגורש לפעמים, אך כמו שמתנהג אב עם בן התרחקות, כי [רצונו בזה בכדי] לקרב" עכלה"ק. ועוד שם (דף יט ע"א טו"ב ד"ה נשא בתוה"ד); נשא את ראש, אחר נשיאות ראש, גם כן בני גרשון, מגרשין ממדרגותם, אך זה עבור גם לבית אבות לחבר הכל" עכלה"ק. ושם דף יט ע"ב (טו"ב ד"ה ראש); "שאחר נשיאת ראש נדמה לבני גרשון, שמגרשין מהיכל המלך, זה הכל בכדי למשפחותם לבית אבותם, שיוזכו ביגיעת עצמן אכי"ר" עכלה"ק.

והנה מצינו בספה"ק תפארת שלמה וחתם סופר ועוד, שחילקו אלו השלשה "גרשון קהת ומררי", לשלשה כיתות בישראל, והינם רומזים לשלשה דרכי חיים בעבודת השי"ת וקיום תומ"צ. והתפא"ש צמצם יותר חלוקת הכיתות אף בצדיקים עצמם, שאין כל צדיק דומה לחברו, וביסודם חילקם לשלשה כיתות הנרמזים בשלשת שמות הנ"ל.

וזל"ק בתפארת שלמה ריש פרשא דידן; "נשא את ראש בני גרשון גם הם וגו'. הנ"ל דהנה הלויים הם נקראים בחי' הצדיקים, הנלווים ודביקים בה'. ויש כמה מיני בחי' הצדיקים, מהם נקראים 'בני קהת' בבחי' הגדולה שלהם. ויש נקראים 'בני מררי'. ויש אשר נקראים 'בני גרשון', כמובא בספרים הקדושים. והנה בחי' 'בני גרשון', הם הצדיקים המגורשים בעוה"ז, וכל ימיהם הם בצער והם כגרים לא ישבעו בטובה. – הנה עליהם אמה"כ כי גם אותם צריך לנשא את ראשם לבית אבותם. כמ"ש (משלי לא, כט) 'רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה'. שהוא מרומז על המלכות שיורדת בסתר המדריגה בהגלות, אבל לעתיד הנה היא תעלה על כלנה כיל"ח" עכלה"ק.

ביאור ד"ק, כי "קהת" היא הבחינה הגבוהה, אלו הצדיקים המתענגים בנועם עליון תמיד, ומלשון אסיפה וקיבוץ, שמאספים ומעלים כל ניצוצי הקדושה שמחלקי נשמתם, והיו מנושאי ארון הקודש. וזקני זעללה"ה בסה"ק דברי בינה כ' בענין שמצינו (ע"ז דף כד ע"ב) שהפרות והבהמות בהתקרבותם אל הקדושה אף הם

אמרו שירה, שעד כדי כך השפיעה קדושת הארון שאפילו הבהמות נושאי הארון נתעלו עד בחינת מדבר שיכלו לומר שירה. קל וחומר בבני קהת שכשהיו נושאים הארון וכלי המקדש, בודאי נתעלו ונתקדשו ביותר. ובפרט שהיו צדיקים גדולים בבחינת 'בני קהת', נקל לתאר כמה נתעלו ונתקדשו בעבודת הקודש שהיתה מנת חלקם.

ובסה"ק שפת אמת (פ"ז תרמ"א) כתב; "במדרש בכתף ישאו כו'. דורש על השירה כמ"ש שאו זמרה כו'. וקשה מה בכתף. ויתבאר הענין על פי מ"ש וישרנה הפרות בדרך שעל ידי שנשאו הארון ניתן בהם דעת לשורר ולזמר כמ"ש בזה"ק בלק ארונא דעל גביהו עבד להון לזמרא. כן הלויים. במה שנשאו על כתפיהם בכח זה הרימו קול זמרה. וכמו כן הוא בכל עובד ה' שמתמלא זיו ושמחה ע"י עבודת אמת וכו'". ועי' עוד שם (פרשת אמור שנת תרנ"ח); "במד' שור או כשב כו' אדם ובהמה תושיע דין אדם ובהמה שוין מיום השמיני והלאה וביום השמיני ימול. כי הנה סדר הבריאה החי מתבטל אל המדבר. והאדם שהוא המדבר מעלה הכל אל השורש. כמ"ש שכולן נבראו לשמשני ואני לשמש את קוני. א"כ הב"ח שמתקדש לקרבן על המזבח נתעלה יותר מדרך הטבע להיות קרבן לה', לכן הוא בשמיני כמו המילה בשמיני ע"י שהוא מדרגה למעלה מן הטבע כמ"ש מי יעלה לנו השמימה. כמו כן מיום השמיני והלאה ירצה. ולכן בשחוטיו חוץ כתי' דם יחשב. כשופך דם אדם. לפי שכשנתקדש לקרבן נתעלה לבחי' אדם כנ"ל" עכלה"ק. ואם בבהמה הדברים אמורים שיכולים להתעלות בהקדשם לקרבן מבחינת בהמה – חי, לבחינת אדם – מדבר. עאכ"כ גודל ההשפעה שהשפיעה על אנשי המדרגה שזכו לעסוק בעבודת הקודש במו ידיהם. שלא רק שהתעלו מבחינת בהמה לאדם, כמשנ"ת בזה במאמר 'לעולם יהא אדם' (עש"ק פר' במדבר נתני' יצ"ו, וס"ג פר' תזו"מ ש"ז, והקדמת הספה"ק מבש"ט עקב"ד עי"ש). אלא יכול האדם גם להתרומם לבחינת 'מלאך'. וגם לבחינת של קודש הקדשים כמ"ש הרמב"ם שלחי הלכות שמיטה ויובל (פרק יג הלכה יג); "כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי, והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם. – הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה י"י חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים וכו'" עכ"ל.

ולזו הבחינה נתכוונו חז"ל באשר מצינו "צדיק וטוב לו", שמתענג תמיד בה' ובתורתו ועבודתו, ובכל מצוה שעושה ועבודת השי"ת מרגיש טעם נועם קדושת המצוה ודבקות אלקים. [וכמובן אף צדיק זה לא יתכן שיהי' בלא נסיונות כלל, כי אדם לעמל יולד להתמודד ולהתגבר. – אלא שניסיונותיו המה בדקות, לפי עוצם מדרגותיו ומעלתו בעבודת השי"ת.

וכן בכללות ישראל היו זמנים כאלו של "קהת", כמו בזמן הבית שהי' "איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו", ויד ישראל תקיפה, ורואים בנועם זיו שכינת עוזו ית' ששרתה בישראל.

והכת השנית הם "בני מררי", מלשון מרירות שמר להם בתומ"צ ואינם זוכים להרגיש הטעם והתענוג בעבודתו ית' משלם. כי תורתם ותפילתם מרה בפיהם ולא זכו להרגיש הטעם והתענוג. ובמילא אינם עושים עבודתם מתוך רצון פנימי לעבדו ית', כאשר מר הוא להם.

ובענין המעשה הידוע שפגשו פעם זקני הק' מלענטשנע זי"ע להחי' הרי"ם זצלה"ה כשהי' בצעירותו, ואמר לו יונגערמאן, אומרים עליך שאתה הפולישער עילוי, אמור נא לי תשובה לשאלה אחת שמציקני זה עידן. באשר דרשו חכמינו ז"ל בפסוק (דברים ז) "ואהבת את ה' א בכל לבבך ובכל נפשך", ודרשו (ברכות דף סא ע"ב) "בכל נפשך, אפילו נוטל את נפשך". ומ"ט לא דרשו כמו כן בכל לבבך, אפילו נוטל את לבבך. ולא ענה לו החיהרי"ם כלום, שסבר שאין שום מקום לקושיא זו. אך אחר שנים אמר שככל שמזקין יותר קשה ומציק לו יותר קושיית הרה"ק מלענטשנע הנ"ל.

והיינו, שהרצון הוא בלב. וכוונת זקני הק' זצלה"ה ללמד שצריך האדם לעבדו ית' בכל לב גם בעת שנוטלים ממנו את רצון הלב, ואין ליבו בוער בחשקת התלהבות המצוה כל כך. גם כן צריך הוא לעבדו ית' במסירות הלב, כמו שצריך לפעמים בעת נסיון קשה מן החמורות לעמוד איתן במסירת הנפש, כן צריכים אלו הבני מררי שמר להם בחיים הרוחניים, להתגבר ולהתחזק לעבדו במסירת הלב, ואף כי ליבו בל עימו יתמיד וימשיך בעבודתו בלא לב ולב. ובמשך הזמן שיתרגל תמיד בזה, יזכה להארה הגדולה בנפשו ונשמתו.

ברם הבחינה הקשה ביותר לפי דרכו של התפא"ש היא מדרגת "בני גרשון", מלשון גירוש. "הם הצדיקים המגורשים בעוה"ז, וכל ימיהם הם בצער והם כגרים לא ישבעו בטובה". שישנה כת כזו, שמגורשים תמיד מן הקדושה והולכים נע ונד בייסורים קשים ועגמ"נ בלי סוף רח"ל. שתמיד הם צריכים להילחם כנגד ניסיוני החיים ומלאים תמיד בהתנגדויות והפרעות מכל צד. ובכל דבר שרוצים לעשות בקדושה קמים כנגדם מניעות והפרעות בלי שיעור, ועלה להם כל דבר בקושי רב.

והיינו שלא רק שקשה עליהם עצם העבודה שאין להם בה שום טעם ותענוג כבני מררי, אף נוספה בהם בחינת 'בני גרשון', שיש להם מניעות והתנגדויות וניסיונות כנגד עבודתם, כדי להפריע ולהקשות עליהם בעבודת ה'. וגם בעצם חייהם הם מגורשים בצרות וייסורים גופניים ונפשיים וכו'.

וזו הבחינה היא הגבוהה והחשובה ביותר, שמתוך אלו ההתנגדויות והניסיונות עולים ומתעלים במאד, ונרכש קנין נפשם בעצם מהותם. שמתוך אלו ההתמודדויות והמלחמות רוכשים המדרגות כמבואר שאלו המדרגות העצמאיות הם הגדולות ביותר כמשנ"ת.

וכמ"ש שם התפא"ש בהמשך ד"ק; "והנה על בחי' הצדיקים שנקראים בני גרשון אמר הכתוב כי צורכם בעוה"ז 'לעבוד ולמשא', לעבוד את ה', ולמשא הוא מדת הסבלנות. לבל יקשה בעיניו על ככה, אך לקבל הכל באהבה וחיבה. וזש"נ (במדבר ד, כו) 'ואת כל אשר יעשה להם ועבדו', אע"פ שחלילה יעשה להם מה שיעשה, אעפ"כ 'ועבדו' ולא יניחו מעבודתם. וזש"נ (דברים ו, ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך', ופירשו חכז"ל (ברכות דף נד ע"א) אפי' הוא נוטל את נפשך, הוא רצונך. ר"ל אע"פ שלפעמים נוטלים מהאדם הרצון שלו חלילה. כי ברצונו לעבוד הש"י ובאים עליו התנגדות ועיכובים בע"כ. בכל זה יבין וישכיל כי גם זה רצון הש"י לעבדו גם בזה. וד"ת אין באין כ"א רק ע"י יסורין ח"ו כמבואר

בגמרא. וכן רשב"י ע"י שנעטער במערה י"ג שנים אח"כ נתעלה יותר ויותר. וז"ש במתן תורה על אותן הצדיקים (שמות יט, כא) 'פן יהרסו אל ה' לראות'. יהרס"ו גימ' גבור"ה וגימ' אדנ"י, לבל יסתכלו מה זה ועל מה זה. וכן במשה נאמר (שם ג, ו) 'כי ירא מהביט אל האלהים', אל בחי' הדינן כי הכל לטובה" עכל"ק.

ומה שאין מרגישים התעלות ושינוי לטובה בנפשם הוא נכנס ג"כ בבחינת בני גרשון, המגורשים מן הקדושה ומהרגשת התעלות בקדושה, בבחינת (דברים לא, יח) "וְאֶנְכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא", הסתר בתוך הסתר. שלא רק שמגורשים מהקדושה ויש להם מניעות ונסיונות וצריכים לעמול בפרך בעבודת השי"ת, אלא שאף אין מרגישים שום התעלות ותועלת בעבודתם ועמלם. ואלו הם ב' בחינות של הסתר בתוך הסתר של עקבתא דמשיחא שהבעש"ה הק' זי"ע פחד מאוד מהם.

וכן בכללות ישראל היו זמנים שכאלו גם כן, כמו בעת המלחמה האחרונה, שנערמו הצרות והייסורים בישראל לאין ערוך ושיעור, ובקיום מצוה קטנה ביותר הי' להם הפרעות נוראות מכל צד כידוע. שעם ישראל בכללותו גם נצרך לעבור תקופות של קשיים והתמודדויות כנגד הפרעות וצרות, שמתוך כך ייבנה דבר חדש ותקומה מחודשת.

ובסה"ק סידורו של שבת (שער ו ענף ג) מפרש מ"ש בש"ס (תענית דף כה ע"ב); "מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים. הווי מרגני רבנן, יצתה בת קול ואמרה, לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו" ע"כ. והתמיהה מבוארת אם זה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו, הרי בודאי נמצא שזה גדול מזה פי כמה, שאיזה גדולה היא אם אינו מעביר על מדותיו.

אך פירש המכוון בלשון "מעביר על מדותיו", משנה מידותיו הטבעיים. כי רבי אליעזר נולד מלכתחילה במידות טובות ישרות ומזוככות, כאשר הי' בן גדולים ואבותיו גדולי עולם כבשו הדרך בשבילו, ולא נצרך כל כך להפך את טבעו אלא היה צדיק מלידה. לא כן רבי עקיבא שהיה בן גרים, ומדותיו הטבעיים היו בהיפך הטוב, והי' אומר "מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור" (פסחים דף מט ע"ב). הנה הוא הי' צריך בהתקרבו להשי"ת, לעבוד כנגד טבעו ומדותיו, והיה צריך לעבור על מדותיו ולהפכם לטוב. כי כבר נתרגל אופיו והתנהגותו כפי מדותיו הרעים. ונצרך לעמול קשות בכדי להגיע לזו המדרגה שרבי אליעזר נולד עימה. ולפיכך דיקא רבי עקיבא נענה, שכשם שהוא משבר ומתקן עצמו כנגד טבעו, כן הי' בכוחו לבקש להפוך טבע העולם, ואף שהיתה גזירת בצורת הפך הטבע וירדו גשמים. וזה הכל מתוך גדלותו של הנהנה מיגיעו ומשבר את טבעו כנגד כל הקשיים והנסיונות.

ד

ישוב הקושיות וביאור גודל שכרם של עובדי בני גרשון וחשיבותם

ומעתה נבוא על היישוב באשר הקשינו בענין הצורך בכפיית הר כגיגית במתן תורה, מאחר שכבר אמרו "נעשה ונשמע" וקבלו עליהם באהבה למסור נפשם. אך נראה שמיסודה של נתינת תורה לישראל נתנה בשתי בחינות שונות, ולא היה מספיק נתינת תורה בבחינה הגבוהה בלבד, שממנה יוכלו לקיים התורה רק כאשר יאחזו באלו המדרגות, כבני קהת בבחינה העליונה של הרגשת נועם ה' והדר זיוו. ובהשפעה עליונה תמיד, כאותו תינוק שאינו צועד בדרכו אלא בתמיכה שיחזיקו ב' ידיו תמיד.

ובהיות שצריך האדם לקנות התורה בנפשו פנימה באמת, מוכרח הוא להיות זמנים בישראל בכללות ובפרטות שיהיו כבני גרשון המגורשים ומטולטלים מן הקדושה. ועתותי נפילה וירידה כמבואר. ולכן נצרך השי"ת לתת מלכתחילה התורה גם בזה האופן, ובאיזה זמן שם נעלמו מהם כל מדרגות הגבוהות שזכו להם, ונפלו בפתאום לגמרי מכל מדרגותיהם, ולא הרגישו אז גודל ההשגה של נעשה ונשמע וזיכוך מלאכי אלקים בני עליון. ועל אותה העת והבחינה, נצרכה כפיית ההר כגיגית, שאז אין רצונם וחשקם בקרבת אלקים טוב, אלא בהיפך הם מלאים נסיונות והפרעות. – ועל כך כפה עליהם ההר בכפייה, כדי שיהיו בכוחם לדורי דורות מדי שנה בשנה להתחזק בעוז כנגד אלו הנסיונות ולכפות עצמם בע"כ לעשות רצונו ית'.

וכמו שישנם ב' בחינות בכלליות ישראל בעבודת השי"ת, ימי גדלות המוחין ושפע קודש ברו"ג, וגילוי שכינה, כמו שהיה בעת שהיו ישראל מיושבים על אדמתם בארץ הקודש כשהיה המקדש על מכונן. וכן ישנה בחינה של קטנות המוחין בימי הגלויות הנוראים וייסורים בגו"ר, והסתר השכינה. וכבר בעת בריאת העולם נרמזו הגלויות כמו שאמרו במדרש (בראשית רבה פרשה ב פסקה ד) "והארץ היתה תהו, זה גלות בבל. שנאמר (ירמיה ד) ראיתי את הארץ והנה תהו. ובהו, זה גלות מדי (אסתר ו) ויבהילו להביא את המן. וחושך, זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל. על פני תהום, זה גלות ממלכת הרשעה וכו'".

– כמו כן שייכים בחינות אלו בפרטיות בכל הזמנים, אצל כאו"א מבנ"י שצריכים לעבור בפרטיות ב' בחינות הללו של גדלות דמוחין והרחבת הדעת ברו"ג ושפע קודש, וגם זמנים של נפילות וייסורים וכו' כמו שכתבנו. – ע"כ ניתנה בחינת מ"ת בה"ס ג"כ כנגד ב' בחינות הללו. ובזמן שכפה עליהם הר כגיגית נלקחו מהם המדרגות, כמו שמצינו אפילו אצל הבעש"ט הק"ז שמביא זקני זעללה"ה בסה"ק דברי בינה שהגיע פעם לבחינה שרק ידע לאמר א' ב' כידוע. ונתנה התוה"ק במ"ת לבנ"י בבחינת כפה עליהם הר כגיגית, שגם בבחינה זו ישנה נתינת תוה"ק בה"ס, ונתן כח לקיים התוה"ק בבחינה זו בגלויות כמ"ש.

וכן ישנה בחינה כזו אצל כאו"א בפרטיות שאף בזמני קטנות דמוחין ומתוך ייסורים ומניעות מכל צד יכול ג"כ לעבוד השי"ת מכיון שנתקבלה תוה"ק גם באופן שכזה בעת כפיית ההר. ויכולים בנ"י מכח זה לקיים תוה"ק בכל הזמנים ובכל המצבים. ויתן השי"ת שנזכה לקיים התוה"ק מתוך הרחבת הדעת בגו"ר ושפע קודש ברו"ג אכ"ר.

ובאמת זה גם יסוד הטעם שבראשית הבריאה כבר נברא העולם למציאות של ד' גלויות כמו שהובא לעיל מהמדרש. וכבר נעמד בזה המהר"ל שלכאורא הרי אם לא חוטאים בני ישראל לא היו הגלויות בעולם, וכיצד הקדים הגלויות לפני שחטאו עדיין.

ובהאמור מבוארים הדברים היטב, כמו שהי' ב' מ"ת בה"ס כנ"ל, כמו"כ ממש בעת בריאת העולם הכינו השי"ת ובראו בב' הבחינות יחדיו גם למעב של השפעת קודש לכא"א ברו"ג, וכן למעב של גלויות כלליות ופרטיות. ואם לא היה העולם נברא באופן כזה של גלויות, אז אם ח"ו הי' לאדם עג"נ וייסורים לא הי' שייך לחיות בזה העולם במעב כזה. כמו שאינו יכול לחיות עד"מ בלא אוויר לנשימה ובלא מים לשתיה משום שכך נברא העולם. ורק לפי שנברא העולם מיסודו באופן שיכולים להיות גם גלויות יש אפשרות לאדם להתקיים במעב של גלויות היינו בקשיים ובייסורים ועג"נ וכו'. וגם לעבוד השי"ת במעב כזה כאשר ניתנה התורה בזה האופן ודוק. ויתן השי"ת שנזכה לעבדו ית' בהרחבת הדעת ושפע קודש ברו"ג אכי"ר.

והנה כבר נחלקו הקדמונים אם עדיף העובד את השי"ת תמיד ביצה"ט, או זה הנלחם תמיד כנגד יצרו ברע. ובספה"ק ישמח משה () עשה פשרה בזה, שעדיף מי שהכניע ושיבר את יצרו הרע והפכו לטוב.

ובנתיב דרכנו נראה, דהנה העובד השי"ת בנועם עליון תמיד ואינו צריך להילחם כנגד הפרעות ונסיונות, ומסייעים בידו מן השמים תמיד בסייעתא דשמיא מיוחדת בכל אשר יפנה. הלא אין זה קניינו שלו, שהרי קיבל הכל מן השמים במתנה. וכדאיתא במדרש (ויקרא רבה פרשה כז פסקה ב); "רוח"ק אומרת 'מי הקדימני ואשלם' (איוב מא). מי קלס לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית, מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה, מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גורן, מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עיסה, מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה" ע"כ.

והמכוון בזה המדרש הוא ללמדך, שבעשיית הטוב והמצוה בהשקט אין שום חובת תשלום שכר לאדם, כי מן השמים נתנו לו כל האפשרויות והצרכים והמכשירים הראויים, כדי שיוכל לשבת בהשקט ובטח במנוחה ושלוה ולעבדו ית', ואין זה מכח עבודתו כמעט, שהרי הכינו הכל עבורו, נשמה וכישרונות וחיים ובריאות וכל הכלים שמשמש בהם לעבודתו.

לא כן בזה האדם מכת של "בני גרשון", המגורשים ומוטרדים מן הקדושה, הלא מן השמים דוחפים בהם בהיפך, שלא יוכלו לשבת על התורה ועל העבודה, ומשלחים בהם כל העת הייסורים והמניעות וההפרעות. נמצא בזה האדם שלא הקדימו השי"ת בהכנת אפשרות קיום המצוה. אלא אדרבה מצידו ית' הקדים לו בהיפוך דברים המונעים ומפריעים בעדו. ואם עומד בנסיון ומתגבר על כל הקשיים הללו. אז בודאי פשוט

שהוא קניינו שלו האמיתי שרכשו ביגיע כפו ובדם ליבו כנגד מה שהוכן עבורו מהמורות ונסיונות קשים ומרים.

וכמאמר הרבי ר' בער זעללה"ה בפירוש מאמרם ז"ל (ברכות דף ח ע"א); "גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים. דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהלים קיב) 'אשרי איש ירא את ה'", ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב (תהלים קכח) 'יגיע כפיד כי תאכל אשריך וטוב לך', אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא. ולגבי ירא שמים 'וטוב לך' לא כתיב ביה" ע"כ. והמאמר הזה מופלא, במה תגדל חשיבותו של הנהנה מיגיע כפיו יותר מן הירא שמים.

ופירש הכוונה לשני סוגי צדיקים האמורים, שהירא שמים נולד מתחילתו כך, ולא נצרך להילחם כל כך במלחמות קשים ומרים עם יצרו, כי מטבעו נמשך אל התורה ואל העבודה, ולא נקרו כ"כ נסיונות בחייו. אבל השני "נהנה מיגיעו", שלא באה לו עבודתו בנקל, ונצרך להתייגע ולעמול קשות כנגד הרבה מיני יסודים נסיונות ומלחמות. הנה הוא נהנה שפיר מיגיעו, שכן זה הקנין שעלה לו בעמל ויגיעה במסי"נ חשוב אצלו בחביבות יתרה. ורוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבים של חבירו, לפי שנתייגע בו (ב"מ דף לח ע"א ורש"י שם).

וגם נהנה מיגיע כפיו היינו שיושפע לו גם בגשמיות עוה"ז ולא רק ברוחניות. והם יכולים להפוך טבע העולם כמו שהפכו הטבע שלהם. ולכן בעקב"ד ישנה בחינה הזאת של עבודת ה' כדי שהם יהפכו בפנימיות טבעי העולם ותיקונו בימות המשיח שישתנה טבע העולם. – ומה מאוד מובן מאמר אא"ז היהודי הק' זיעועכ"י שבעקב"ד יהי' שפע בגשמיות לבנ"י. ובזה פירש מאמה"כ (משלי לא) "ותשחק ליום אחרון". [עי' שירת השבת הארוך בפירוש אשת חיל שהובאו ד"ק שם]. שלפמ"ש מכיון שעבודת בנ"י בעקב"ד יהי' כנגד טבעם ולעמוד בנסיונות והתנגדויות של זוהמת וטומאת העולם, ויהיו צריכים הרבה עמל ויגיעה. א"כ הרי מגיע להם ליהנות מיגיע כפם וד"ל. – וכידוע בזמנו של היהודי הק' זי"ע וכו', היו במזרח אירופא חיים עם רב מבנ"י שהי' רעבים לפת לחם ממש הי"ו. ובימינו כמעט לא שייך בחינת עניות כזאת כהיום הזה ואכמ"ל בזה. וגם יסודות הדברים במדרש תנחומא (משפטים ט) שנסיון העושר גדול מנסיון העוני, ובעקב"ד צריכים לעמוד בנסיונות הללו וכאמור ואכמל"ב.

והיינו שאמה"כ "נשא את ראש בני גרשון", אף אלו המגורשים ומטורדים מן הקדושה, הגביה את ראשם וזקוף את קומתם. להבינם בינה וללמדם דעת שכל אלו הקשיים ומלחמות החיים לטובתם בלבד הם באו, כדי שבהתגברותם עליהם יזקפו ראשם, ותהיה הקדושה קנין של אמת בנפשם. וכבחינה שמצינו (טושו"ע או"ח ס"א ס"ו) טוב מעט בכוונה מהרבה שלא בכוונה, שזו האיכות שהיתה בכוונה שווה וחשובה הרבה יותר מרוב הכמות שאין בו איכות. כן הוא בניד"ד שאף המידה המועטת ודרגה הקטנה בהפסק בתורה ועבודה, אם היא באה לאדם מתוך קושי והתגברות, ונצרך לעמול ולהתייגע עד שקנה אותה, שווה היא וחשובה הרבה יותר לאין ערוך מאותם שהצליחו בנקל ונתעלו בכשרונות טובים או סייעתא דשמיא מיוחדת, לרום פסגת המעלות, כי אצלו עלה לו זה הקנין בדמים מרובים, וחביב וחשוב לפני השי"ת הרבה יותר.

וכבר הבאנו בליל החג מ"ש זקני הק' בד"ב מועדים, שבנ"י עושים נח"ר להשי"ת בכל קיום תו"ת אפילו שלא יכלו לכוון. וכע"ז פירש דו"ז הרה"ק ר"פ מקינצק זצלה"ה "כי אתה שומע תפילת כל פה", היינו תפילת "פעה" רח"ל.

ויש להביא ראיה מהגמרא שלהי ברכות לגירסת העין יעקב (ברכות אות קלט); "אמר רב פפא, היינו דאמרי אינשי, "גבא אפוס מחתרתא רחמנא קריא". הרי שגם תפילת גב רח"ל שיעליח במחתרת שמייה תפילה. וק"ו מזה הנח"ר שבנ"י עושים בעבודת השי"ת מתוך מאמצים למרות המניעות וההתנגדויות ויסורים אן לשער איזה נח"ר יש להשי"ת מעבודה כזאת ומה היא פועלת בשמים ובארץ. ועבודת בנ"י בקבא דמשיחא בעולם מוזהם מלא תאוות וזלזול בעבודת השי"ת היא היא שתביא לאורו של משיח ויתקן העולם במלכות ש-ד-י.

וכענין שמצינו בש"ס (פסחים דף נ ע"א); "רב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש, ואיתנגיד. כי הדר, אמר ליה אבוא, מאי חזית. אמר ליה עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו, בני עולם ברור ראית" ע"כ. והנה בודאי אין המכוון לכאלו עליונים שאף למטה אינם עליונים של אמת, כאותם הריקים המתגאים על כולם בעושרם או בגבורתם. אלא הכוונה לעליונים וחשובים בחשיבות של אמת, מצד תורתם ומעלתם הרוחנית. ואעפ"כ היו שם למטה, כי לא עמלו על זה כל כך ולא נערכו לשבור גופם ונפשם להשיג כל זאת. ואילו התחתונים שלמטה שבהספק עלה בידם הרבה פחות, אבל זה המעט הגיע להם בקושי גדול ונערכו הרבה דם ויזע לשפוך על השגתם המועטת הלזו, הנה הם היו שם למעלה. כי חביבות השי"ת והנח"ר שבאה לפניו היא מכח העבודה והשבירה שנלחם האדם ומתמודד כנגד הקשיים למען אהבתו ית', ולא כל כך ממה שלומד ומתפלל וכו' כשהכל הולך לו במישרים על מי מנוחות.

ואמר הרה"ק הרר"מ מקוברין זצלה"ה שכשמתבונן בימי חייו מוצא שהיו לו 'ימים קטנים' הנקרא קטנות המוחין וכו', והיו לו 'ימים גדולים' הנקרא בגדלות המוחין. אמנם כשמתבונן יותר מוצא שהימים הקטנים נעלים וחשובים יותר והם הינם הימים הגדולים באמת, ואילו הימים שחשבם כגדולים באמת הינם יותר קטנים.

ומבואר ע"פ האמור שבהיות עבודתו באלו הימים שהי' בהם בקטנות חשובה יותר ונקנית בקנין ברור יותר בנפשו פנימה.

וכמ"ש בסה"ק מגן אברהם להמגיד הקדוש זצלה"ה מטריסק (פרשת בלק) זול"ק; "בשם הבעש"ט זעוקלה"ה, שגם זה האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות, וכמעט שוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפילת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפילה, וגונח וגונח בלבו בהתבוננות היאך שפנה כל היום בהבלי העולם, והוא רץ לסמטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה. הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאוד לפני הבורא ב"ה והאנחה שלו בוקעת רקיעים" עכל"ק.

ובשבחי הבעש"ט כתב בזה; "תדע שבר ישראל הולך כל יום ליומא דשוקא, ולעת ערב שנוגה לו מתחרד ואומר, אוי לי שאעבור זמן מנחה, והולך לבית אחד ומתפלל מנחה ואינו יודע מה מדבר, ואפילו הכי מזדעזעים שרפים ואופנים מזה" עכ"ל"ק.

והיינו מחמת השבירה שהיה צריך לשבור ההתנגדות והקושי, ולהתעלות על עצמו ולפנות לפתע מכל עסקיו הטבעיים ולהתגבר ולרוץ לחטוף המנחה, זו השבירה גדולה במעלתה כל כך עד שאפילו האופנים והשרפים מזדעזעים מזה. שכן אין הם יכולים להגיע לזו העבודה וגודל הנח"ר שנעשה להשי"ת בזה שלא שייך בהם התנגדות ושבירה כנגד טבעם, שבטבעם עובדים השי"ת שאין יצה"ר ביניהם ומיבוד יצירתם שלוחים הם לעבודתו בטבעיות.

וכאשר הובא בזה בליל החג ממ"ש זקני הק' זעללה"ה בדברי בינה לחג השבועות, שצריך האדם להאמין שבכל עובדא טבא שעושה בעולם, אף שאינה בשלמות והכוונה הנכונה, עושה בזה נח"ר מאוד להשי"ת. ובפרט כאשר מקדים זו המחשבה תחילה למעשה. ושם אינו מאמין בזה "אין לך פגם גדול מזה" עי"ש באורך ומשנ"ת בד"ק.

ובזה מבואר לפנינו מאמר הצדיקים, שבחג השבועות דייקא נצרך עוד שבועות בשבת שלאחריו, כי כמשנ"ת שתי בחינות שונות הם במתן תורה, ואי אפשר לחברם בשום אופן כי הינם עומדים בסתירה גמורה מקצה אל קצה, זה ברום המעלה ובשיא המדרגה. וזה בהיפך בדיוטא התחתונה ומוקף בחבילין דמעיקין וכל זיני מרעין בישין של נסיונות ותאוות ומלחמות והפרעות תמיד. והינם שתי בחינות שונות שניתנה בהם תורה הקדושה. וכשם שבעת מעמד הר סיני ונתינת תורה לישראל הוצרך השי"ת ליתן מלכתחילה בב' אופנים הללו כמשנ"ת, כן בכל שנה ושנה מתחדשים ב' אופני נתינת התורה הללו בישראל, ולכך רק בחג השבועות דייקא מצינו כן שנחסר יו"ט נוסף בו, לחלק ב' עיני מ"ת לעת הגבוהה והנאצלה במדרגת קהת שזוכה האדם, ומאידך אף לבחינה הקטנה בבחינת בני גרשון כמבואר.

והאומנם בזו העבודה הבאה מתוך קשיים והתגברויות על הפרעות ומלחמות, נתבאר שזו היא קנינו של האדם שרכש לעצמו בעמל ויגיעה, ועל עבודה הלזו יש שכר גדול מאד צפון ומונח לו לאדם בזה ובבא. כאשר ביארנו שבזו העבודה נשמטה כל טענת פטורו של השי"ת מתשלום השכר מחמת מי הקדימו ואשלם, שהלא בכן הקדימו השי"ת בהיפך להניאו ולהפריעו מעבודתו במניעתו מן העבודה והעצבת קשיים וייסורים ומשברים רבים בדרך חייו עלי אדמות. ואם זוכה ומתגבר כנגדם ועובד השי"ת במסי"נ אף במצב שכזה, אז בודאי על עבודה זו חייב השי"ת לשלם שכרו משלם, ואין עליה שום טענת פטור. וכאשר מחויב השי"ת בתשלום שכר זה, בודאי מקיים חובתו משלם, ויתן השכר הטוב הצפון לעבודה יקרה ונפלאה זו.

ויתן השי"ת שנוה לעבדו ית' בלבב שלם, ולהתגבר כנגד כל הנסיונות הקשים, עדי נזכה לשכר הגדול והמקווה בביאת גואלנו גוא"צ בב"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com